

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ДС/СС 05/4-02 бр. 495/1-ХП/2
01.04.2010. године

На основу члана 221. став 1. алинеја 16. и члана 266. Статута Факултета, Наставно-научно веће Филозофског факултета у Београду је на својој IV редовној седници, одржаној дана 01.04.2010. године, донело следећу

О Д Л У К У

Прихвата се Извештај комисије са оценом докторске дисертације: СРБИ У ТЕМИШВАРУ, кандидата мр Мирјане Павловић и одобрава усмена одбрана.

Ова се одлука упућује Стручном већу Универзитета на сагласност.

Доставити:

1х Универзитету у Београду
1х Комисији
1х Стручном сараднику за
докторске дисертације
1х Шефу Одсека за правне послове
1х Архиви

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА

Проф. др Весна Димитријевић

Факултет Филозофски
04/1-2 бр.6/1693
(број захтева)
8.04.2010.
(датум)

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
Веће научних области
друштвено-хуманистичких наука
(Назив већа научних области коме се захтев упућује)

ЗАХТЕВ
за давање сагласности на реферат о урађеној докторској дисертацији

Молимо да, сходно члану 46. ст. 5. тач. 3. Статута Универзитета у Београду («Гласник Универзитета», бр. 131/06), дате сагласност на реферат о урађеној докторској дисертацији кандидата

Мирјане (Петар) Павловић
(име, име једног од родитеља и презиме)

КАНДИДАТ Мирјана (Петар) Павловић
(име, име једног од родитеља и презиме)

пријавио је докторску дисертацију под насловом:

Срби у Темишвару

Универзитет је дана 7.04.2003. својим актом под бр 39/9-9 дао сагласност на предлог теме докторске дисертације која је гласила:

Срби у Темишвару

Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата

Мирјане (Петар) Павловић
(име, име једног од родитеља и презиме)

образована је на седници одржаној 24.12.2009. одлуком факултета под бр 1937/1-X/5 у саставу:

Име и презиме члана комисије	звање	научна област	установа у којој је запослен
1. др Бранко Ћупурдија	редовни проф.	етнологија- антропологија	Филозофски ф.
2. др Саша Недељковић	доцент	етнол-антроп.	Филозофски ф.
3. др Младенка Прелић	научни сарадник	етнол-антроп.	Етнографски инс.САНУ

Наставно-научно веће факултета прихватило је извештај Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације на седници одржаној дана 1.04.2010.

Прилог:

- Извештај комисије са предлогом
- Акт Наставно-научног већа факултета о усвајању извештаја
- Примедбе дате у току стављања извештаја на увид јавности, уколико је таквих примедби било.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Проф. др Весна Димитријевић

Наставно-научном већу
Филозофског факултета
у Београду

На седници Наставно-научног већа Филозофског факултета у Београду, одржаној 24. 12. 2009. године изабрани смо у Комисију за оцену и одбрану докторске дисертације мр Мирјане Павловић:" Срби у Темишвару". Прочитали смо докторску дисертацију и о њој подносимо следећи

ИЗВЕШТАЈ

Докторска дисертација мр Мирјане Павловић има 9 основних поглавља, написаних на 188 страна. Осим захвалнице, уводног дела, апстракта на српском и енглеском језику, рад садржи и 27 фотографија и 11 табела. Поред библиографије која обухвата научну и стручни литературу, новинске чланке и сајтове, рад има и два историјска додатка. У првом су дати краћи подаци о важнијим историјским личностима, а у другом су описани важнији историјски догађаји за Српску заједницу у Темишвару. Уз то је приложен и краћи речник страних речи и израза, већином турцизама.

У Уводу кандидаткиња указује да је докторска дисертација посвећена начину живота, обичајима и култури Срба у Темишвару с посебним освртом на стратегије које припадници заједнице примењују у обликовању и остваривању свог заједништва и различитости у односу на већинско становништво и друге мањинске заједнице, али и на обликовање вишеслојног идентитета. Њен циљ је да укаже и протумачи на који начин и зашто Срби у Темишвару обликују, одржавају и испољавају своје заједништво, али и вишеслојни идентитет (национални /етнички, двојни, регионални и локални), као и које су форме њихових манифестација у прошлости и данас у мултиетничком окружењу.

Прво поглавље дисертације: *Теориско-методолошки оквир проучавања* има три целине. Најпре су размотрени најважнији појмови који се у раду користе (интеграција, глобализација, мултикултурализам и слично) и различити типови групног идентитета (етнички/национални, регионални, локални и њихови симболи). После тога се указује на савремени концепт етницитета, чији је акценат на ситуационом приступу, субјективној и објективној димензији, симболичком карактеру, али и на комбинацији културних и друштвених аспеката етничког заједништва и различитости. Ипак, иако је

нагласак на ситуационом схватању етничности, кандидаткиња не занемарује ни њене културне одлике, посебно у селекцији симбола. На исти начин, као друштвеним конструктима, она приступа и анализи осталих облика групног идентитета.

У трећем делу првог поглавља кандидаткиња даје крћи преглед коришћених извора од доступне, претежно историографске литературе, преко необјављеног архивског материјала (црквени протоколи, документација различитих мањинских организација) и статистичких извора (подаци из старијих мађарских и новијих румунских републичких и градских пописа становништва, као и посебне публикације базиране на њима) до података из српске, али у мањој мери и румунске штампе. Основна грађа је ипак прикупљена теренским истраживањима обављеним у више боравака у Темишвару у периоду од 2002. до 2005. године и то комбинованом техником посматрања и учествовања у свакодневном и празничном, породичном и ширем друштвеном животу Срба у Темишвару. Интервјуе, анкете и слободне разговоре кандидаткиња је обавила са припадницима заједнице, различитог пола, старости, друштвеног статуса, политичких и верских опредељења. Спровела је и две анонимне анкете од којих је прва обухватила 12 ученика Српске гимназије *Доситеј Обрадовић*, а друга - 14 припадника српске заједнице у Темишвару, док је према детаљном упитнику интервјуисала око 40 припадника заједнице различитих генерација. Слободан разговор водила је са виђенијим припадницима српских мањинских организација, као и са представницима заједнице у државним и градским органима власти.

Друго и треће поглавље дисертације посвећени су краћем географском, историјском и демографском развоју Румуније, Баната и Темишвара, са једне стране, и детаљнијем разматрању досељавања Срба у Банат у више таласа од предтурског периода до XIX века, као и историјском прегледу њиховг друштвено-политичког положаја у тој области, чиме је дат шири оквир проучавања српске заједнице у граду, са друге стране.

Четврто поглавље дисертације се односи на Србе у Темишвару и садржи неколико целина. У првом одељку изнет је демографски развој Срба у граду, а затим је пажња посвећена обликовању и развоју њихове мањинске заједнице од турског периода (1552-1716) до данас. Мрежу мањинских, световних и верских организација (цркве, школе на матерњем језику, певачка друштва и фолклорне групе, политичке организације и добротворна друштва), кандидаткиња посматра, у историјском контексту, у трећем делу четвртог поглавља рада. Затим у четвртом делу истог поглавља разматра различите видове окупљања и манифестација Срба у Темишвару, од

неформалних и официјелних, преко колективних прослава верских празника и манифестација световног карактера, до међуетничких манифестација на нивоу шире заједнице. Подробнији опис и анализу различитих начина промене обичаја који прате годишњи обредни циклус, али и оне везане за критичне моменте у животу појединца, кандидаткиња излаже у следећем одељку. Осим тога, разматра и одређене процесе који су захватили српску заједницу у периоду транзиције, као што су обнова обичаја, увођење нових обичаја с *ореолом* етничких и слично. Последњи део четвртог поглавља посвећен је матерњем језику као једном од најважнијих симбола етничког/националног идентитета Срба у Темишвару.

Пето поглавље рада посвећено је концептуализацији, стратегијама и реализацији групних идентитета Срба у Темишвару у историјском дискурсу, заправо обликовању и развоју вишеслојног идентитета, као једном од битних феномена мултикултурних/интеркултурних друштава. Са једне стране, кандидаткиња анализира национални и двојни - српски и румунски идентитет - а са друге стране, регионални - банатски и локални идентитет - код припадника српске заједнице, као и њихов међусобни однос. Посебну пажњу посвећује регионалном банатском идентитету који је у ранијим историјским периодима био врло развијен, док данас представља реткост, истичући да под повољним друштвеним условима лако може доћи и до његове обнове о чему назнаке већ постоје. Она локалне идентитете у оквиру саме заједнице, који допринесе и њеној сегментираниости, за сада само на културном нивоу, али са могућношћу да се у будућности успоставе и на институционалном нивоу, проучава са циљем да нагласи сву сложеност мањинских заједница у мултикултурним друштвима.

Последње, закључно поглавље је посвећено процесима и реакцијама српске заједнице у Темишвару на транзицију, глобализацију и европске интеграције Румуније. Реафирмацију и ревалоризацију мањинског положаја, верске и етничке традиције на нивоу мањинске заједнице, као и улогу појединаца, породица и српских верских и световних организација у њима, кандидаткиња посматра у светлу буђења етничности, обнављања религиозности, као и других транзиционих процеса у румунском друштву. Исто тако, разматра и амбивалентан став према процесима глобализације и у ширем окружењу и у српској заједници, са нагласком да овај други став јасно преовлађује у српској заједници. Последњи део шестог поглавља је посвећен односу према блиској интеграцији Румуније у Европску унију. Треба имати на уму да кандидаткиња истраживања и излагање у дисертацији завршава са периодом непосредно пред интеграцију која је и остварена 2007. године. Она истиче да је тада однос према

Европи такође био амбивалентан и у српској и у румунској средини, мада са претежно евроскептичним ставовима у српској заједници. На крају, ауторка констатује да је и толерантнији однос према двојном и регионалном идентитету, који је последњих година све више приметан у српској заједници у Темишвару, такође последица блиског прикључења Румуније Европској унији.

У Закључку кандидаткиња истиче да су Срби у Темишвару током вишевековног живота у вишенационалном окружењу дијаспоре, под различитим друштвено-политичким системима и културним утицајима (турски, аустријски, аустро-угарски, румунски), и веома често изложени акултурацији и асимилацији, која је, мада понекад врло аграсивна, па и са елементима прогона (Бараган 1951-1955), у најдужем периоду била тиха и спонтана, успели да изграде и до данас очувају веома сложену посебну заједницу, коју поред сегментираниости карактерише разграната мрежа мањинских организација различитог типа, као и многе културне особености (језик, вера, обичаји, разне манифестације и етнички празници) на основу којих, са мање или више успеха, њени чланови конструишу своју националну припадност и друге типове групног идентитета, (двојни, регионални, локални) успостављајући и одржавајући границе *ми-*они у прилагођавању савременим процесима транзиције, глобализације и интеграције румунског друштва у Европску заједницу.

У време када је пријавила своју докторску дисертацију кандидаткиња је већ имала значајно искуство у истраживању етничког и културног идентитета. Оно јој је помогло да јасно одреди предмет докторске дисертације, овлада литературом и различитим историографским и етнографским изворима и теоријским и методолошким поступцима потребним за њено решавање. Тако смо у њеном истраживању Срба у Темишвару добили добро утемељено, потпуно и складно дело, богато новим садржајима и резултатима. Показујући - путем историјског, ситуационог и симболичког приступа - како чланови српске заједнице у Темишвару - у додиру са турском, немачком, мађарском, румунском и другим културама - конструишу своју националну припадност и друге типове групног идентитета, двојни, регионални и локални идентитет, она је истовремено показала да добро познаје историјске и савремене друштвене, културне, етничке и политичке прилике у региону, румунском друштву уопште, и Европској заједници, што је био услов ваљаном прилазу проблему и гаранција добијања поузданих резултата. Имајући у виду све што је до сада речено предложено Наставно-научном већу Филозофског факултета у Београду да мр Мирјани Павловић одобри јавну одбрану докторске дисертације: "Срби у Темишвару".

У Београду,

15. 02. 2010.

Чланови комисије

Проф. др Бранко Ћупурдија

Доц. др Саша Недељковић

Др Младена Прелић, нуч. сар.

Етнографског института САНУ